

תורה דיליה היא

ר' יואב פלדמן

הלימוד המרכזי בעולם הישיבות הוא לימוד הגמרא בעיון. כחלק ממגמה זו המסכתות הנלמדות עוסקות בנושאים משפטיים, ולא בנושאים הלכתיים כגון ברכות וזמנים, לא רלוונטיים ליומיום של האדם. בנוסף לכך, הלימוד לא תמיד מתרכז במסקנות העולות מהסוגיה או בהשלכות המעשיות שלה. מאפיינים אלו גורמים לרבים לשאול במה מועיל לימוד העיון ומהם הפירות היוצאים ממנו. שאלה נוספת העולה בקרב הלומדים היא מה מקומו של לימוד הגמרא בעיון בחייו של האדם ובמה הוא תורם ליראת השמים של הלומד ולבניין אישיותו.

הקושי הראשון נוגע בכך שאת החתירה לפסיקה ההלכתית העולה מהסוגיה החליף לימוד העיון בהתעמקות בסברות של השיטות השונות, בקושיות העולות מהן ובתירוצים אפשריים שונים. הצבת הסברה וההיגיון שבדברי הגמרא והראשונים במרכז מגרה את הלומד להתמודד ולהתווכח על הנושא ולבסוף אף להביע את דעתו האישית. לימוד כזה גורם לאדם להרגיש שהוא חלק אינטגרלי בדיון, מה שמגביר את המוטיבציה לעיין היטב ולהבין כל דבר לאשורו. אם כן, דווקא על ידי השהייה בשלב הסברות והשיטות השונות, לפני הפסיקה ההלכתית המכריעה ביניהן, יכול הלומד להנות מהאפשרויות השונות והמגוונות ולהיחשף לעומקה של הסוגיה. בכך התורה מתחברת עם חיון של הלומד ונעשית שלו, כמאמר חז"ל במסכת קידושין (לב, ב): "תורה דיליה היא, דכתיב: ובתורתו יהגה יומם ולילה (תהילים א, ב)". כמובן שגם בלימוד כזה רצוי ללמוד את דברי הפוסקים ולהיחשף לעולם ההלכה. חשיפה

תורה דיליה היא | 57

זו מוסיפה נופך מעשי לדיון ומעלה שיקולים נוספים בלימוד הסוגיה ובהתייחסות למציאות.

מעבר לטענה זו, לומד שלא עסוק בהצבת מטרות מוגדרות ילמד לשם הלימוד עצמו ויקיים לימוד במדרגה הגבוהה של 'לשמה'. הלימוד כבר אינו כלי להשגת "רווחים" קונקרטיים אלא מעשה מצווה שנעשה כחלק מעבודת ה' של האדם. השלכה של רעיון זה ניתן לראות בעובדה שמצוות לימוד תורה חלה על כל חלקי התורה ובתוכם גם כאלו שאינם פרקטיים. חז"ל העידו כי בן סורר ומורה ניתן ל"דרוש וקבל שכר" (תוספתא סנהדרין יא, ו), מצווה זו ניתנה כדי שנהגה בה ונלמד אותה, לא על מנת לקיימה, אלא כלימוד ופגישה עם תורת ה'.

בקשר לשאלה השנייה בדבר תרומת לימוד העיון ליראת שמים ולבניין האישיות ניתן לומר כמה הסברים. ראשית, נדמה כי עיקר מטרתו של לימוד העיון אינו לעצב את אישיות האדם. למטרה זו מוקדשים לימודים אחרים בתורה המפתחים בניין זה כמו לימוד מוסר ומחשבה. צריך לזכור שהלימוד בישיבה הוא לא רק לימוד הגמרא. כל תחום לימוד מפתח תחום שונה בנפש האדם - לימוד הגמרא מעמיק את ידיעת התורה ולימוד מוסר ומחשבה מעמיקים את בניין האישיות לפי ערכי התורה. בסופו של דבר, חלקים שונים אלו משפיעים אחד על השני וכך האדם בונה את עצמו.

אך לא זו בלבד, אני מאמין בדברי חז"ל שלימוד התורה מעדן את נפשו של אדם גם אם הוא לא חש זאת. יש סגולה בלימוד התורה הפועלת על האדם ומזככת את נפשו וכדברי הגמרא "תורה מגנא ומצלה" (בבלי סוטה כא, א).

בנוסף, אופיו וסגנונו של לימוד העיון מקנים ללומד תכונות משמעותיות בעיצוב אישיותו. הלומד מפנים את חשיבות העמל והיגיעה בלימוד ובכלל

בחיים, הוא מבין היטב מהי מורכבות של סוגיה לצדדיה השונים ומפתח את היכולת לשקול וללבן בעיה על כל צדדיה, תכונה שתסייע לו בקבלת החלטות שונות בהמשך החיים. דברים אלו מתאימים מאוד לזמננו. כיום אנו רגילים לראות תוצאות ישירות ממעשינו וקיים קושי להתמסר לתהליכים ארוכי טווח ומורכבים. לכן, קניית יכולות אלו חשובה היום אף יותר.

לסיום, יש להבהיר כי לימוד עיון איכותי ניתן להשיג דווקא בישיבה. כדי לשקוע בסוגיות הסבוכות ולהתעמק בכל שיטה ושיטה האדם זקוק לזמן, ריכוז וראש נקי מדאגות. בשנות הישיבה האדם חופשי מעיסוקים של פרנסה ולימודים אחרים והוא פנוי להתרכז בלימוד התורה. לכן, לימוד העיון יכול להיעשות בצורה האיכותית ביותר רק בישיבה ולא במוסדות אחרים (ובאמת בהרבה מוסדות אקדמאים לומדים במקביל גם לימודי רבנות אך פחות נפוץ שם הלימוד בעיון). אם בישיבה האדם לא ישקיע בלימוד העיון יהיה לו קשה מאוד להשלים לימוד זה בזמנים אחרים ובכך נגרע חלק משמעותי מלימוד התורה. יחד עם זאת, לימוד העיון הוא חלק ממכלול של לימוד תורה. הלימוד הוא ערך לכל החיים ואינו מתמצה בישיבה. בזמנים מסוימים יהיה דגש על חלק אחד, כמו שבישיבה שמים דגש על לימוד העיון, אך ייתכן כי בזמנים אחרים יינתן דגש לחלקים אחרים.